

*Секція: Фінанси, страхування та біржова справа: модернізація
стратегічного портфелю*

*Худолій Ю.С., к.е.н., доцент
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка
м. Полтава, Україна*

АНАЛІЗ СТАНУ БАНКРУТСТВА КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасний фінансовий ринок України знаходиться в стадії трансформації, має неефективну систему захисту заощаджень громадян, обмежений доступ власників капіталів до інформації про певні підприємства, які реалізують цінні папери, недостатній рівень професійних знань учасників фінансового ринку.

У 2015 році в умовах політики девальютизації банки урізали витрати і повертали фондування материнським структурам в Європейський Союз. Показники прибутку в системі почали падати. За січень-жовтень 2015 року, за даними НБУ, банки показали сукупний прибуток у розмірі 1,732 млрд. грн., тоді як в аналогічному періоді 2014 року прибуток системи перевищив 2,775 млрд. грн. Що стосується банківського сектору, то у 2015 році над депозитами нависли певні загрози. Часткове погіршення стану системи було викликане спробою НБУ будь-якими методами стримувати існуючий обмінний курс для створення дефіциту гривні в економіці та підвищення її вартості за кредитами і депозитами [1].

Також негативно на фінансовий ринок та економіку країни в цілому впливають військові дії на сході, також діяльність більшості фінансових інститутів там припинена та багато з них переїхали до Києва. Проте через

роботу та обслуговування клієнтів на цій території вони втрачають прибуток та знижується ліквідність їх діяльності, через те що населення не в змозі розрахуватися за зобов'язаннями через таку важку ситуацію.

Кількість комерційних банків в країні грає важливу роль у розвитку банківської системи та характеризується з позитивної сторони, коли вони зростають, тому що свідчить про більшу стабільність і надійність, що впливає і на економіку держави в цілому. Проте існує й інша думка про те, що чим менша кількість комерційних банків в країні, тим краще, якої наразі дотримується Національний банк України.

На рис. 1 представлена динаміка зміни кількості діючих комерційних банків в Україні за останні 8 років за даними Національного банку України [2].

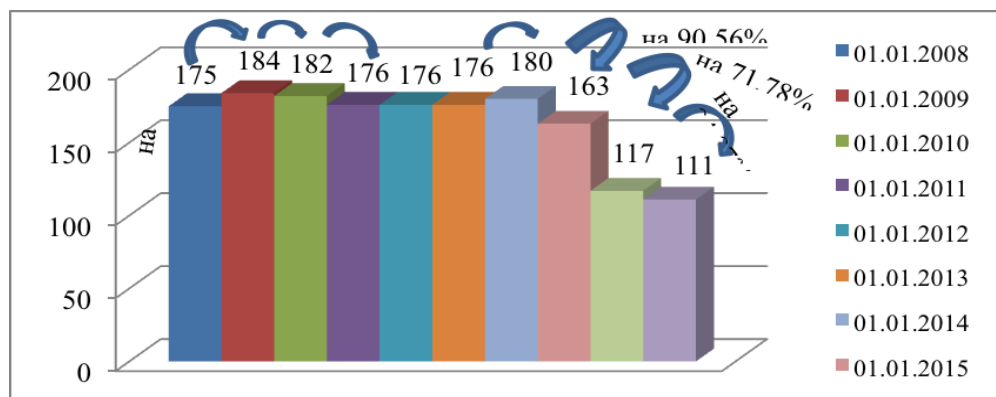

Рис. 1. Кількість діючих комерційних банків в Україні за 2008-початок 2016 років

Таким чином, ми можемо спостерігати значну зміну кількості діючих комерційних банків. Починаючи з 2014 року їх кількість почала значно зменшуватися: з 2014 по 2015 на 17 банків, з 2015 по 2016 на 46 банків, що є значним і характеризує негативні тенденції. Такий стрибок зумовлений кризою в країні, яка вплинула на діяльність комерційних банків, а також на їх клієнтів, які, в першу чергу, не в змозі розрахуватися за своїми зобов'язаннями перед банком, та не мають змоги та довіри вклади гроші у комерційні банки.

За даними офіційного сайту Національного банку України [3] починаючи з 2014 року 72 комерційних банки в Україні було визнано неплатоспроможними і було введено тимчасову адміністрацію, та у 68 банків почався процес їх ліквідації. Проте 4 комерційні банки не було визнано неплатоспроможними, але у них почався процес ліквідації.

У 2016 році 17 комерційних банків було визнано неплатоспроможними і введено тимчасову адміністрацію. Серед них ПАТ КБ «Хрещатик», який відносився до 20 найбільших банків України.

Таким чином, наразі за даними офіційного сайту Фонду гарантування вкладів фізичних осіб [4] кількість банків з тимчасовою адміністрацією – 7, банки, продані інвесторам – 1, банки, що ліквідуються – 71, банки, вкладникам яким здійснювались виплати (завершена ліквідація) – 32.

Доречно відмітити, що головний офіс більшості комерційних банків, що збанкрутували, знаходиться в м. Київ та Київській області – 60, в деяких інших областях невелика кількість таких банків, що свідчить про те, що загалом більшість комерційних банків створюється в столиці країни.

На рис. 2 зображено кількість неплатоспроможних банків по областях.

Рис. 2. Картограма неплатоспроможних комерційних банків по областях за 2014-початок 2016 років

Наразі головні офіси багатьох комерційних банків, що знаходяться в зоні АТО, переїхали до Києва у зв'язку з важкою там ситуацією та неможливістю здійснювати там свою діяльність. Те саме стосується і комерційних банків Автономної Республіки Крим. Проте через нестабільність та конфлікти в тих регіонах діяльність таких банків піддається загрози та неможливості ефективного проведення банківських операцій. Це впливає на банківську систему країни в цілому, що є негативним.

Кількість збанкрутованих комерційних банків прямо впливає на кількість вкладників, які втратили суму коштів, покладених на рахунок, що є негативним та покладається на зобов'язання держави їх виплатити, збільшує недовіру населення до банківської системи, посилює кризову ситуацію в країні. Дані суми коштів, виплачених вкладникам неплатоспроможних банків станом на початок 2016 року представлено у таблиці 1 [5].

Таблиця 1

Кошти виплачені вкладникам неплатоспроможних банків, млн. грн.

Дата	Сума коштів
01.01.2016	65929,8
01.02.2016	69309,6
01.03.2016	70938,6
01.04.2016	72809,8

Таким чином, за даними таблиці 1 доречно відзначити збільшення суми виплат вкладникам неплатоспроможних банків з кожним місяцем, що є позитивним і свідчить про цілком реальну допомогу держави постраждалим від банкрутства комерційного банку.

Проте воно впливає на державу, тому що в матеріалах Фонду гарантування вкладів фізичних осіб за останніми даними, які були опублікованими в електронному журналі «Слово і діло» 14 березня 2016

року, зазначається, що загальний збиток держави в результаті банкрутства комерційних банків в Україні досяг 179,91 млрд. грн., що є дуже негативним і позначається на економіці [6].

Отже, за проведеним аналізом доцільно зробити висновок про те, що в останні роки велика кількість банків в Україні була визнана неплатоспроможною та почався процес їх ліквідації. Зазначені тенденції з однієї сторони є результатом реалізації стратегії НБУ щодо реформи банківської системи та її очищення від неплатоспроможних та несумлінних банків. З іншого, створюють несприятливі умови для відновлення довіри вкладників та стабілізації фінансового сектора.

Література:

1. Стан фінансового ринку України у 2015 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/44_NIEK_2015/Economics/3_203641.doc.htm.
2. Основні показники діяльності банків України / Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798.
3. Реорганізація та ліквідація / Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=75535&showTitle=true.
4. Виведення банків з ринку / Фонд гарантування вкладів фізичних осіб [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fg.gov.ua/not-paying>.
5. Статистика / Фонд гарантування вкладів фізичних осіб [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fg.gov.ua/statystyka>.
6. Збиток від банкрутства українських банків досяг 180 млрд. грн. – Фонд гарантування вкладів / Слово і діло [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slovoidilo.ua/2016/03/14/novyna/finansy/zbytok-vid-bankrutstv-ukrayinskyx-bankiv-dosyah-180-mlrd-hrn-fond-harantuvannya-vkladiv>.